

Kvindens valgret – frihed, lighed og stemmeret

Skoletjenesten, Arbejdermuseet

Ved Juni-Grundloven i 1849 blev der vedtaget en række valgeregler, der blev gældende for hvilke personer, der blev anset for værende egnede til at indgå i den politiske beslutningsproces.

Grundloven blev allerede i 1866 ændret dog uden at give en fri og almindelig valgret til mænd og kvinder. Den seneste Grundlovsændring fra 1953.

Reglerne for valgret har siden hen ændret sig, og du kan herunder få et overblik over hvilke regler der har gjort sig gældende før og nu.

Oversigten er taget fra bogen ”Danmarks Riges Grundlov” der er udgivet af Henning Koch og Kristian Hvidt. Oversigten med de gældende valgregler samt forklaring herpå er hentet fra Folketingets publikation: Sådan læses min Grundlov”.

Valgregler i 1849

§35. Valgret til Folkethinget har enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 30te Aar, medmindre han:

- uden at have egen Huusstand staaer i privat Tienesteforhold;
- nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt;
- er ude af Raadigheden over sit Bo;
- ikke har havt fast Bopæl i eet Aar i den Valgkreds eller den Stad, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaaer.

§36. Valgbar til Folkethinget er, med i §35 a, b og c nævnte Undtagelser, enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 25de Aar.

§39. Valgret til Landstthinget har Enhver, der ifølge §35 har Valgret til Folkethinget. De Valgberettigede vælge af deres Midte Valgmænd efter de Bestemmelser, som gives i Valgloven.

§40. Valgbar til Landstinget er enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, og hvis Bo ei er under Opbuds- eller Fallitbehandling, naar han har fyldt sit 40de Aar og i det sidste Aar enten har svaret i directe Skat til Staten eller Communen 200 Rbd., eller godtgjør at have havt en reen aarlig Indtægt af 1200 Rbd.

I de Valgkredse, hvor Antallet af Valgbare efter denne Regel ikke naaer det Forhold til Befolkningen, som fastsættes i Valgloven, forøges Antallet af de Valgbare med de høiest Beskattede i Valgkredsen, indtil dette Forhold er naaet.

Valgretsregler i 1866

§30. Valgret til Folkethinget har enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 30te Aar, medmindre han:

- a. uden at have egen Huusstand staaer i privat Tjenesteforhold;
- b. nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergiven eller tilbagebetalt;
- c. er ude af Raadigheden over sit Bo;
- d. ikke har havt fast Bopæl i eet Aar i den Valgkreds eller den Stad, hvori han opholder sig paa den Tid, Valget foregaaer.

§31. Valgbar til Folkethinget er, med i §30 a, b og c nævnte Undtagelser, enhver uberygtet Mand, som har Indfødsret, naar han har fyldt sit 25de Aar.

§34. Antallet af Landstingets Medlemmer er 66, 12 udnævnes af Kongen, 7 vælges i Kjøbenhavn, 45 i større Valgkredse, omfattende Land og Kjøbsteder, 1 paa Bornholm og 1 af Færøernes Lagthing.

§35. Ingen kan, umiddelbart eller middelbart, deeltage i Valg af Landstingsmænd, medmindre han fyldestgør de almindelige Betingelser for Valgret til Folkethinget, dog at der kun fordres Bopæl henholdsvis i en af Kjøbstæderne eller i Landdistrictet i vedkommende Landstingskreds det sidste Aar før Valget.

Valgretsregler i 1915/1920

§30. Valgret til Folketinget har enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og har fast Bopæl i Landet medmindre vedkommende:

- a. ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning,
- b. nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke enten er eftergivet eller tilbagebetalt,
- c. er ude af Raadighed over sit Bo paa Grund af Konkurs eller Umyndiggørelse.

§31. Valgbar til Folketinget er enhver, som i Henhold til §30 har Valgret til denne.

§34. Valgret til Landstinget har enhver Folketingsvælger, som har fyldt sit 35te Aar og har fast Bopæl i vedkommendes Landstingskreds.

§35. Valgbar til Landstinget er enhver, der har Valgret til dette, naar han (hun) har fast Bopæl i vedkommende Landstingskreds. Til Valgbarhed for de 19 landstingsvalgte Medlemmer af Landstinget jfr. §36, kræves ikke fast Bopæl i nogen bestemt Landstingskreds, men kun at de opfylder de øvrige Betingelser for Valgret til Landstinget.

§36. Antallet af Landstingets Medlemmer maa ikke overstige 78.

10 vælges i København med Frederiksberg, indtil 48 i større Valgkredse, omfattende Land og Købstæder, 1 paa Bornholm, 1 paa Færøerne, 19 Medlemmer vælges efter Forholdstal af en Valgforsamling, bestaaende af de Personer, der den Dag, nye Valg til Landstinget udskrives (jfr. §§22 og 39), er Medlemmer af Tinget.

Nærmere Regler fastsættes ved Valgloven.

Endelig Bestemmelse om Antallet af Landstingets Medlemmer og de nærmere Regler for disses Valg fastsættes ved Valgloven.

Valgretsregler i 2010

§ 28

Folketinget udgør én forsamling bestående af højst 179 medlemmer, hvoraf 2 medlemmer vælges på Færøerne og 2 i Grønland.

§ 28 (Forklaring)

Folketinget må ikke bestå af mere end 179 medlemmer. Heraf vælges 2 medlemmer på Færøerne og 2 i Grønland.

§ 29

Stk. 1. Valgret til Folketinget har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og har nået den i stk. 2 omhandlede valgretsalder, medmindre vedkommende er umyndiggjort. Det bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen betragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret.

Stk. 2. Valgretsalderen er den, som har opnået flertal ved folkeafstemning i overensstemmelse med lov af 25. marts 1953. Ændring af den til enhver tid gældende valgretsalder kan ske ved lov. Et af Folke-tinget vedtaget forslag til en sådan lov kan først stadfæstes af kongen, når bestemmelsen om ændring af valgretsalderen i overensstemmelse med

§ 42, stk. 5, har været undergivet en folkeafstemning, der ikke har medført bestemmelsens bortfald.

§ 29 (Forklaring)

Stk. 1. Man skal være dansk statsborger for at kunne stemme ved et folketingsvalg. Man skal også bo i Danmark. Det vil sige, at man skal være tilmeldt folkeregisteret i Danmark. Der er dog undtagelser for visse danskere, der opholder sig i udlandet. Man har f.eks. ret til at stemme, hvis man arbejder for Udenrigsministeriet eller er udsendt af en dansk myndighed, virksomhed eller forening. Det gælder også, hvis man opholder sig i udlandet på grund af uddannelse eller helbred. Og hvis man skriver under på, at man har til hensigt at vende tilbage til Danmark inden 2 år efter udrejsen. Reglerne er bestemt i valglovens § 2.

Man kan ikke stemme, hvis man er gjort umyndig. Det kunne f.eks. være på grund af psykisk sygdom eller mentalt handicap. Til gengæld mister man ikke længere sin stemmeret, fordi man får økonomisk hjælp fra kommunen, eller fordi man er straffet.

Hverken grundloven eller nogen anden lov siger noget om dronningens eller hendes families valgret. Men i praksis stemmer dronningen og hendes familie ikke. De er heller ikke opført på valglisterne.

Stk. 2. I 1953 skulle man være 23 år for at stemme. Siden er valgretsaldern sat ned tre gange, og i dag er den 18 år.

- På hvilken måde ændrede man valgretnreglerne i 1866? Og hvorfor tror du at disse ændringer blev foretaget?
- Er valgretnreglerne fra 1849, 1866 og 1915 demokratiske set med vores øjne i dag? Hvorfor/
Hvorfor ikke?
- Hvad tror du vil kunne ændre sig i de nuværende valgretnregler ved en eventuel Grundlovsændring?